

Кәсіптік стандарт: «Ағаш ұста-реставратор»

1-ші тарау. Жалпы ережелер

1. Кәсіптік стандарттың қолдану аясы: "Ағаш ұста – реставратор" кәсіптік стандарты (бұдан әрі – кәсіптік стандарт) "Кәсіптік біліктілік туралы" Қазақстан Республикасы Заңының 5-бабының 5-тармағына сәйкес және кәсіпорындарда персоналды оқытуға, білім беру ұйымдары қызметкерлері мен түлектерінің кәсіптік біліктілігін тануға және ұйымдарда және ұйымдарда персоналды басқару саласындағы кең ауқымды міндеттерді шешу мақсатында әзірленіп, мәдениет саласында қолданылады.

2. Осы кәсіптік стандартта мынадай терминдер, анықтамалар мен қысқартулар қолданылады:

1) білім – кәсіптік міндет шеңберінде іс-әрекеттерді орындау үшін қажетті зерделенген және меңгерілген ақпарат;

2) дағды – кәсіби тапсырманы толығымен орындауға мүмкіндік беретін білім мен дағдыларды қолдану қабілеті;

3) информалды білім – білім беру ұйымдарынан және білім беру қызметтерін ұсынатын ұйымдардан тыс күнделікті қызмет барысында алынатын және оқыту нәтижелерін растайтын құжатты берумен сүйемелденбейтін білім беру түрі;

4) машық – кәсіптік міндет шеңберінде жекелеген бірлі-жарым іс-әрекетті физикалық тұрғыдан және (немесе) ақыл оймен орындау қабілеті.

3. Осы кәсіптік стандартта мынадай қысқартулар қолданылады

1) ҰБШ – ұлттық біліктілік шеңбері;

2) СБШ – салалық біліктілік шеңбері;

3) ЭҚЖЖ – экономикалық қызметтің жалпы жүктеуіші;

4) БТБА – бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамалығы;

5) БА – біліктілік анықтамалығы;

6) БХСЖ – білім берудің халықаралық стандартты жіктелуі.

2-ші тарау. Кәсіптік стандарттың паспорты

4. Кәсіптік стандарттың атауы: Ағаш ұста-реставратор

5. Кәсіптік стандарттың коды: R91030083

6. ЭҚЖЖ секциясын, бөлімін, тобын, сыныбын және кіші сыныбын көрсету:

R Өнер, ойын-сауық және демалыс

91 Кітапханалардың, архивтердің, музейлердің және өзге де мәдениет саласындағы қызметтер

91.0 Кітапханалардың, архивтердің, музейлердің және өзге де мәдениет саласындағы қызметтер

91.03 Тарихи орындар мен ғимараттар және ұқсас туристік көрікті жерлер

91.03.0 Тарихи орындар мен ғимараттар және ұқсас туристік көрікті жерлер

7. Кәсіптік стандарттың қысқаша сипаттамасы: Ғылыми-жобалық құжаттамаға сәйкес тарих және мәдениет ескерткіштерін ғылыми реставрациялау, консервациялау, қалпына келтіру.

8. Кәсіптер карточкаларының тізімі:

1) Көркемөнер туындылары мен тарихи ескерткіштердің реставраторы - 4 СБШ-нің деңгейі

3-ші тарау. Кәсіптер карточкалары

9. Кәсіптің карточкасы «Көркемөнер туындылары мен тарихи ескерткіштердің реставраторы»:			
Топтың коды:	7115-1		
Қызмет атауының коды:	7115-1-004		
Кәсіптің атауы:	Көркемөнер туындылары мен тарихи ескерткіштердің реставраторы		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	4		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:			
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:			
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: ТжКБ (орта деңгейдегі маман)	Мамандық: Дизайн, азаматтық ғимараттарды жобалау, қалпына келтіру, қайта құру	Біліктілік: -

Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:		
Формалды емес және информалды біліммен байланыс:		
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	7315-1-011 Ағаш сәулет ескерткіштерін қалпына келтіруші 7315-1-012 Ағаш бұйымдарын қалпына келтіруші	
Қызметтің негізгі мақсаты:	Ғылыми-конструкторлық құжаттамаға сәйкес ағаштан жасалған тарих және мәдениет ескерткіштерін ғылыми реставрациялау, консервациялау, реставрациялау жөніндегі іс-шараларды жүргізу.	
Еңбек функциялардың сипаттамасы		
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Тарих және мәдениет ескерткіштерін ғылыми-реставрациялау және консервациялау жұмыстарына дайындау кезінде техникалық жұмыстарды орындау 2. Ағаштан жасалған күрделілігі орташа тарих және мәдениет ескерткіштерін сақтау бойынша ғылыми-реставрациялау жұмыстарын орындау
	Қосымша еңбек функциялары:	1. Ағаштан жасалған ірі габаритті материалдармен тарих және мәдениет ескерткіштерін сақтау бойынша ғылыми-реставрациялау жұмыстарын орындау 2. Күрделі конфигурациядағы ірі габаритті құрылыс материалдарымен және ағаштан орнатудың күрделі тәсілдерімен тарих және мәдениет ескерткіштерін сақтау бойынша ғылыми-реставрациялау жұмыстарын орындау
Еңбек функциясы 1: Тарих және мәдениет ескерткіштерін ғылыми-реставрациялау және консервациялау жұмыстарына дайындау кезінде техникалық жұмыстарды орындау	Дағды 1: Тарих және мәдениет ескерткіштерін сақтау бойынша ғылыми-жобалық құжаттаманы іске асыру үшін өндірістің дайындық жұмыстарын орындай білу.	Машықтар:
		1. Тарих және мәдениет ескерткіштерін сақтау жөніндегі ғылыми-жобалық құжаттаманың сәулеттік және реставрациялық бөлімдерін іске асыра білу. 2. Ғылыми реставрациялау, жекелеген ғылыми-реставрациялық және көлемдік-жоспарлау шешімдерін консервациялау жөніндегі жұмыстарды орындау көлемі мен мерзімдерін айқындау. 3. Тарих және мәдениет ескерткіштерін сақтау үшін күрделі ғылыми-реставрациялық және көлемдік-жоспарлау шешімдерін іске асыру. 4. Жұмыс орнының жай-күйін еңбекті қорғау, өрт, өнеркәсіптік және экологиялық қауіпсіздік талаптарына, ағаш ұста-реставраторының жұмыс орнын ұйымдастыру ережелеріне сәйкес ұстау. 5. Ағаш материалдарын қолмен көлденең аралау, жону және кесу кезінде қол құралын пайдалану. 6. Жұмыс нұсқаулығына сәйкес ағаш конструкциялар мен бөлшектерге антисептикалық және отқа төзімді қосылыстарды щеткамен біркелкі жағу. 7. Жұмыста қолданылатын материалдардың сапасын анықтау.

<p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ағаш ұста-реставраторының жұмыс орнын жоспарлауға және жабдықтауға қойылатын талаптар. 2. Қызметкерге әсер ететін негізгі қауіпті және зиянды өндірістік факторлар. 3. Тарих және мәдениет ескерткіштерінде ғылыми-реставрациялау, консервациялау жұмыстарын жүргізу тәртібіне әдістемелік құжаттардың талаптары. 4. Жеке қорғаныс құралдарын қолдану ережелері. 5. Тарих және мәдениет ескерткіштерін сақтау теориясы мен әдістемесі. 6. Зардап шеккендерге алғашқы көмек көрсету әдістері. 7. Қысқы жағдайдағы ағаш ұстасы жұмысының ерекшеліктері және оларды орындау кезінде еңбекті қорғау талаптары. 8. Ағаш өңдеу өндірісінде және ағаш ұсталарында қолданылатын ағаш түрлері. 9. Ғылыми-реставрациялық технологиялар мен құрылыс-монтаждау жұмыстарының әдістерінің негіздері. 10. Құралдарды, механизмдерді және құрылғыларды пайдалану ережелері. 11. Тарихнамалық және мәдениеттанулық жұмыстарды қоса алғанда, ғылыми-реставрациялау жұмыстарын жүргізудің түрлері мен әдістері. 12. Құрылыс материалдарын қоршаған ортаның қолайсыз факторларынан сақтау және қорғау ережелері.
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі: -</p>

Еңбек функциясы 2:
Ағаштан жасалған күрделілігі орташа тарих және мәдениет ескерткіштерін сақтау бойынша ғылыми-реставрациялау жұмыстарын орындау

Дағды 1:

Ғылыми-реставрациялық, функционалдық, көлемдік-кеңістіктік, жоспарлау, көркемдік-сәндік, стильдік және басқа да шешімдерді іске асыру.

Машықтар:

1. Тарих және мәдениет ескерткішінің бөлшектерін және/немесе тұтас ескерткішін ғылыми-реставрациялау жұмыстарын орындау.
2. Тарих және мәдениет ескерткіштерін ғылыми қалпына келтіру процесінде пайдалану үшін материалдарды таңдау мүмкіндігі.
3. Еңбекті қорғау талаптарына сәйкес құрылғыларды, құралдарды және ағаш өңдеу станоктарын қолданыңыз.
4. Қолдану объектісіне байланысты құрылымдық элементтердің конструкция түрін таңдау (жанасу беттерін тоқтату (кесу) немесе механикалық байланыстардағы байланыс).
5. Күрделі геометриялық пішінді шатырлардың зақымдалған жерлерінде шатыр парақтары мен плиткаларды ауыстыруды орындау.
6. Жақтау қабырғаларының, едендердің және тақтай шатырларының зақымдалған жерлерін ауыстыру.
7. Орнату талаптарына сәйкес бөлімдерді, терезе мен есік жақтауларын, блоктар мен терезе тақталарын орнату кезінде дыбыс өткізбейтін жұмыстарды орындау.
8. Сылақтың астында тақтаймен жабылған төбелерді тігуді орындау.
9. Құрылыстың нық болуы үшін тіректерді, ағаштарды және эстакадаларды тексеруді орындау.
10. Антисептикалық және гидрооқшаулағыш таңғыштарды дайындау және оларды тіректерге бекіту бойынша жұмыстарды орындау.
11. Қоршаудың іргетасын, қоршау тіректері мен қабырғаларын, сондай-ақ олардың арасындағы байламды жасау бойынша жұмыстарды орындау.
12. Ғылыми-жобалық құжаттаманың талаптарына сәйкес құрылымдық элементтерден блоктық тіректерді монтаждау бойынша жұмыстарды орындау.
13. Қабырғалар мен төбелерді әрлеу үшін әр түрлі қабырғаларға материалдарды кесу және бекіту бойынша жұмыстарды орындау.
14. Ағаш тіректердің негізгі элементтерін - тіректерді, префикстерді, беткейлерді біріктіру бойынша жұмыстарды орындау.
15. Ғылыми-жобалық құжаттамаға сәйкес жекелеген тақталардан үстіңгі тақтай жабындарын (таза едендерді) орнату, қайта араластыру және біріктіру бойынша жұмыстарды орындау.
16. Терезелер мен есіктерді орнату.
17. Ғылыми-жобалық құжаттамаға сәйкес тарих және мәдениет ескерткіші ағашының элементтерін қалпына келтіру.

		<p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Тарих және мәдениет ескерткіштерін сақтау жөніндегі жұмыстарға қойылатын негізгі талаптар. 2. Тарих және мәдениет ескерткіштерін ғылыми қалпына келтіру және сақтау теориясы мен әдіснамасының принциптері. 3. Ғылыми-реставрациялау және сәулет-құрылыс жұмыстарының құралдары мен әдістері. 4. Архитектуралық стильдердің тарихы мен ерекшеліктері, декор элементтері мен сәндік-қолданбалы өнер объектілерін архитектуралық-көркемдік өңдеу ерекшеліктері. 5. Материалтану негіздері, тарих және мәдениет ескерткіштерінің бұйымдары мен конструкциялары, олардың техникалық, технологиялық, эстетикалық және пайдалану сипаттамалары. 6. Құрылыс, реставрациялау және монтаждау жұмыстарын жүргізудің негізгі технологиялары. 7. Қоршаулардың түрлері және оларды әртүрлі материалдардан жасау әдістері. 8. Әйнектелген байланыстырғыштардың түрлері. 9. Шыны жұмыстарының мақсаты мен түрлері. 10. Ағаш негіздердің мақсаты, дайындау принципі және құрастыру және бөлшектеу тәртібі. 11. Терезелер мен есіктерді орнату кезіндегі негізгі талаптар, нормалар және рұқсат етілген шекті ауытқулар. 12. Бүйірлік панельдерден, желімделген қалқандардан, ағаш-талшықты және ағаш-жоңқа тақталарынан және білеулерден элементтерді өңдеу ерекшеліктері мен бекіту тәсілдері. 13. Құралдарды, станоктарды және басқа механизмдерді пайдалану ережелері мен әдістері.
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	<p>-</p>
<p>Қосымша еңбек функциясы 1: Ағаштан жасалған ірі габаритті материалдармен тарих және мәдениет ескерткіштерін сақтау бойынша ғылыми-реставрациялау жұмыстарын орындау</p>	<p>Дағды 1: Тарих және мәдениет ескерткіштерін сақтау бойынша жұмыстарды жүргізу әдістерін және ғылыми-жобалық құжаттама құрамында күрделі сәулет және көлемдік-жоспарлау шешімдерін таңдауды сақтау.</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Бөрене үйінің бір бөлігін ауыстырусыз, зақымдалған аймақты кесу әдісімен ауыстыру және жаңа элементтерді негізгі құрылыммен біріктіру бойынша жұмыстарды орындау. 2. Ғимараттың сыртқы қабырғаларына тірелген рафтерлер мен рафтер фермаларын құрастыру және орнату жұмыстарын жүргізу. 3. Жүкшығырлар мен полиспасттарды қолдана отырып, тоғайды арқандап байлау және оны стапельдер арқылы түсіру, орнына дейін жылжыту және құрылыстың жармасына орнату бойынша жұмыстарды орындау. 4. Құрылымдық элементтерді түсіру, сұрыптау және төсеу арқылы тіректерді ұзарту арқылы ағаштар мен эстакадаларды бөлшектеу. 5. Аяқтарды аяғымен, қабаттасуымен немесе табанымен жұптастыру. 6. Ғылыми-жобалық құжаттамаға сәйкес құрылыстың тұғырына мойын орнатуды орындау. 7. Ғылыми-жобалық құжаттаманың талаптарына сәйкес тарих және мәдениет ескерткішін бөренелерден, білеулерден және қалқандардан құрастыруды жүргізу. 8. Құрылымдардың элементтерін жинау, ғылыми-жобалық құжаттамаға сәйкес тіректерді құра отырып, ағаштар мен эстакадаларды орнату және бекіту. 9. Ғылыми-реставрациялау жұмыстарын орындау барысында күрделі жұмыс және құрастыру сызбаларын оқу

		<p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Тарих және мәдениет ескерткіштерін қалпына келтіру, консервациялау және жөндеу технологиясының негіздері. 2. Тарих және мәдениет ескерткіштерінің архитектуралық стильдері мен көркемдік безендірілуінің тарихы мен ерекшеліктері. 3. Күрделілігі жоғары ағаш ұстасының жалпы құрылыс жұмыстарының сапасын бақылау әдістері. 4. Бөрене үйінің ауыстырылатын элементтерін аралау және артикуляциялау ережелері. 5. Күрделі жұмыс және құрастыру сызбаларын оқу ережелері. 6. Компрессорлық қондырғылардың көмегімен ағаш конструкциялар мен бөлшектерге антисептикалық және отқа төзімді қоспаларды сіңдіру тәсілдері. 7. Күрделі ағаш конструкцияларды, қосылыстар мен кесінділерді белгілеу және дайындау әдістері.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
<p>Қосымша еңбек функциясы 2: Күрделі конфигурациядағы ірі габаритті құрылыс материалдарымен және ағаштан орнатудың күрделі тәсілдерімен тарих және мәдениет ескерткіштерін сақтау бойынша ғылыми-реставрациялау жұмыстарын орындау</p>	<p>Дағды 1: Ғылыми-реставрациялық және өзге де жұмыстар көлемін уақтылы және сапалы орындау.</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ескерткішті сақтау, белгілі бір учаскені қалпына келтіру бойынша өз бетінше жұмыс істеу дағдыларын игеру. 2. Күрделі ағаш бөлшектері мен конструкцияларын жөндеу жұмыстарын орындау. 3. Дыбыс және жылу оқшаулағыш материалдарды төсеу арқылы растрлық және тірек аспалы төбелерді орнату. 4. Ғылыми-жобалық құжаттамаға сәйкес қисық және сынған пішіндердің төбелерін орнату. 5. Сәндік материалдарды таңдау және декор элементтерін қолдана отырып құрылымдарды қаптау. 6. Ғылыми-жобалық құжаттамаға сәйкес типтік емес бөлшектердің жекелеген элементтерін, тарих және мәдениет ескерткішінің күрделі геометриялық нысандарын пішу және дайындау. 7. Жұмыс сызбаларына сәйкес әр түрлі конструкциялардың күрделі, типтік емес конструкция түйіндерін қаптау. 8. Құрылымдардың қисық және сынған формаларына шаблондар жасау. 9. Тиісті құрылымдар үшін қажетті материалдар санын есептеу. 10. Күрделі геометриялық пішіндердің қаңқалық-қаптамалық конструкцияларының жекелеген элементтерінің шаблондарын жасау. 11. Тарих және мәдениет ескерткішінің ағаш элементтерінің барлық түрлерін нүктелік қалпына келтіру.

		Білімдер:
		1. Тарих және мәдениет ескерткіштерінің архитектуралық стильдері мен көркемдік безендірілуінің тарихы мен ерекшеліктері. 2. Ғылыми-реставрациялау, Құрылыс және монтаждау жұмыстарын жүргізудің негізгі технологиялары. 3. Негізгі қалпына келтіру және құрылыс материалдары, бұйымдар, конструкциялар және олардың техникалық, технологиялық, эстетикалық және пайдалану сипаттамалары. 4. Кез-келген күрделіліктегі жұмыс және құрастыру сызбаларын оқу ережелері. 5. Күрделі ағаш бөлшектері мен конструкцияларын жөндеу бойынша жұмыстарды жүргізу тәртібі мен тәсілдері. 6. Күрделі геометриялық пішіндердің конструкцияларының шаблондарын жасаудың мақсаты мен тәсілдері. 7. Күрделі геометриялық пішіндер мен күрделі конструкциялар конструкцияларының қаңқаларының элементтерін пішу және дайындау ережесі. 8. Ғылыми-жобалық құжаттамаға сәйкес материалдар мен бөлшектерді іріктеу және жинақтау ережесі.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	Дербестік және жауапкершілік Шыдамдылық Дәлдік	
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:		
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:
	4	Ескерткіштерді реставрациялау және консервациялау жөніндегі маман
	4	Тас құрылыстарды қалпына келтіруші

4-ші тарау. Кәсіптік стандарттың техникалық деректері

10. Мемлекеттік органның атауы:

Қазақстан Республикасының Мәдениет және ақпарат министрлігі

Орындаушы:

Борамбаев Нурбек Медерович, +7 (705) 160 57 01,

11. Өзірлеуге қатысатын ұйымдар (кәсіпорындар):

"Мәдениеттерді жақындастыру орталығы" мемлекеттік музейі РМҚК филиалының ғылыми-әдістемелік бөлімі.

Орындаушылар:

Жумадилова Дарья Ертаевна, +7 (705) 708 72 22, daria_131_168@mail.ru

"Қазқайтажаңарту" ШЖҚ РМҚ.

Орындаушылар:

Максат Ажиханов, ,

12. Кәсіптік біліктілік жөніндегі салалық кеңес: 12.01.2024 г.

13. Кәсіптік біліктілік жөніндегі ұлттық орган: 05.12.2023 г.

14. «Атамекен» Қазақстан Республикасының Ұлттық кәсіпкерлер палатасы: 15.02.2024 г.

15. Нұсқа нөмірі және шығарылған жылы: Нұсқа 1, 2024 г.

16. Болжамды қайта қарау күні: 03.11.2027 г.